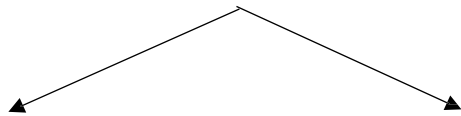

TÜKETİCİLERİN DAVRANIŞLARI VE TALEP-TÜKETİCİ TEORİSİ

Belirli bir gelire sahip tüketici belirli fiyatlardan satın aldığı malları tüketirken amacı toplam faydasını maksimum yapmaktır. Tüketicinin faydasını maksimize ettiği duruma tüketici dengesi adı verilir

1- KARDİNAL FAYDA TEORİSİ

- *Fayda Ölçülebilir (Util)
- *Toplam Fayda (TU)
- *Marjinal Fayda (MU)

2- ORDİNAL FAYDA TEORİSİ

- *Fayda Ölçülemez. Mallar yada mal sepetleri fayda yönünden sıralanabilir. Tercih yada kayıtsızlık
- *Farksızlık (kayıtsızlık) Eğrisi
- *Bütçe Doğrusu

Kardinal Fayda Teorisi

Kardinalist Bentham, Gossen, Menger, Jevons, Walras ve Marshall'a göre malların sağladığı faydalar ölçülebilir ve sayısal bir değerle ifade edilebilir.

Kardinal Analizin Varsayımları

1) Tüketicinin geliri ve malların fiyatları sabittir; 2) Azalan marjinal fayda kanunu geçerlidir; 3) Tüketici rasyoneldir ve gelirinin tamamını harcar; 4) Fayda util/utılön ölçü birimiyle ölçülebilir; 5) Marjinal faydaların toplanmasıyla toplam fayda elde edilir; 6) Bir malın faydası diğer malın faydasını etkilemez; 7) Faydanın ölçü birimi para olduğundan tüketici marjinal fayda fiyata eşit (MU=P) olana kadar tüketmeye devam eder

Hermann Heinrich Gossen ([1810](#) - [1858](#)) Azalan Marjinal Fayda Kanunu

Gossen kanunu-1: Tüketim miktarı artan malın marjinal faydası azalır

Gossen kanunu-2: Tüketici toplam faydasını maksimum yapmak için aşağıdaki eşitliği sağlar. Bu eşitliğe Kardinal (Eşmarjinal) Denge denir

$$\frac{MU_1}{P_1} = \frac{MU_2}{P_2} = \dots = \frac{MU_n}{P_n}$$

Toplam Fayda (TU-U): Kişinin belli bir dönemde tükettiği bir malın **tüm birimlerinden** elde ettiği faydadır.

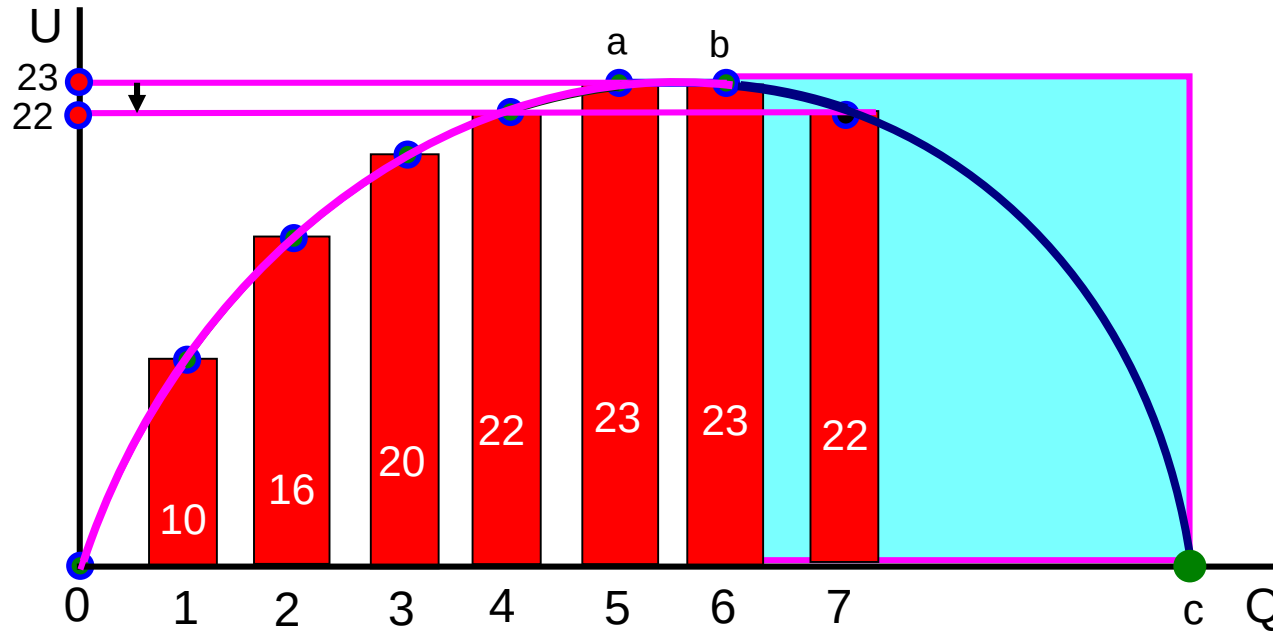
Marjinal Fayda (MU): Kişinin belli bir dönemde tükettiği bir malın **her ilave birimden** elde ettiği faydadır. Kişinin her ilave mal tüketmesi sonucu, toplam faydada meydana gelen değişikliğe eşittir, **MU=ΔU**

Tüketicinin tek bir mal tükettiği varsayılrsa MU, U fonksiyonunun 1.türevine eşittir. $mu = \frac{dU}{dx}$

$$U = 12x - x^2 \Rightarrow MU = \frac{du}{dx} = 12 - 2x$$

Tüketim miktarı arttıkça toplam fayda önce artar, belirli bir tüketim miktarından sonra artış hızı azalır ve marjinal fayda sıfırken toplam fayda maksimum olur. Toplam fayda artarken marjinal fayda azalır, daha sonra sıfır ve negatif olur.

Toplam fayda eğrisi önce artan, daha sonra da azalan eğri şeklindedir. Marjinal faydanın sıfır olduğu $Q=6$ 'da toplam fayda maksimumdur.

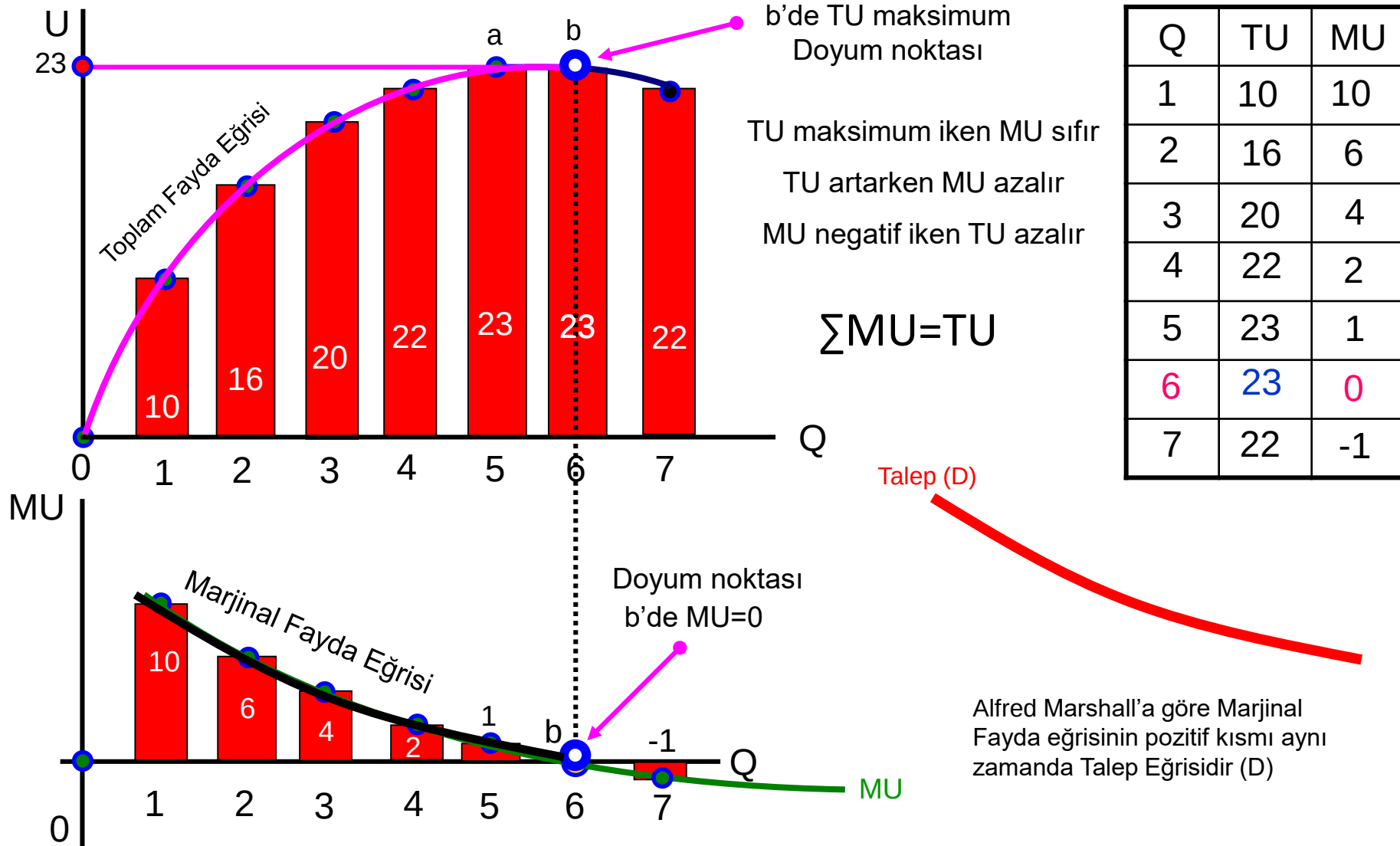
Q	TU
1	10
2	16
3	20
4	22
5	23
6	23
7	22

Tüketicinin amacı toplam faydasını (TU) maksimum yapmaktır.

0a arası TU'nun eğimi pozitif, ab arası eğim sıfırdır. b'den sonra eğim negatiftir.

Q=5'de a'da fayda maksimum Q=6'da b'de fayda maksimum

Q=6'da b'yi tercih eden tüketicinin toplam faydası maksimumdur.

Fayda Fonksiyonu ve Özellikleri

$U=f(Q)$ fayda fonksiyonu, malların tüketilen miktarlarının artan fonksiyonudur. Tüketim miktarı artan malın toplam faydası azalarak artarken, marjinal fayda azalır.

Marjinal Fayda Fonksiyonu:

$$MU = \frac{\Delta U}{\Delta Q} = MU = \frac{dU}{dQ}$$

Örneğin, Toplam Fayda Fonksiyonu:

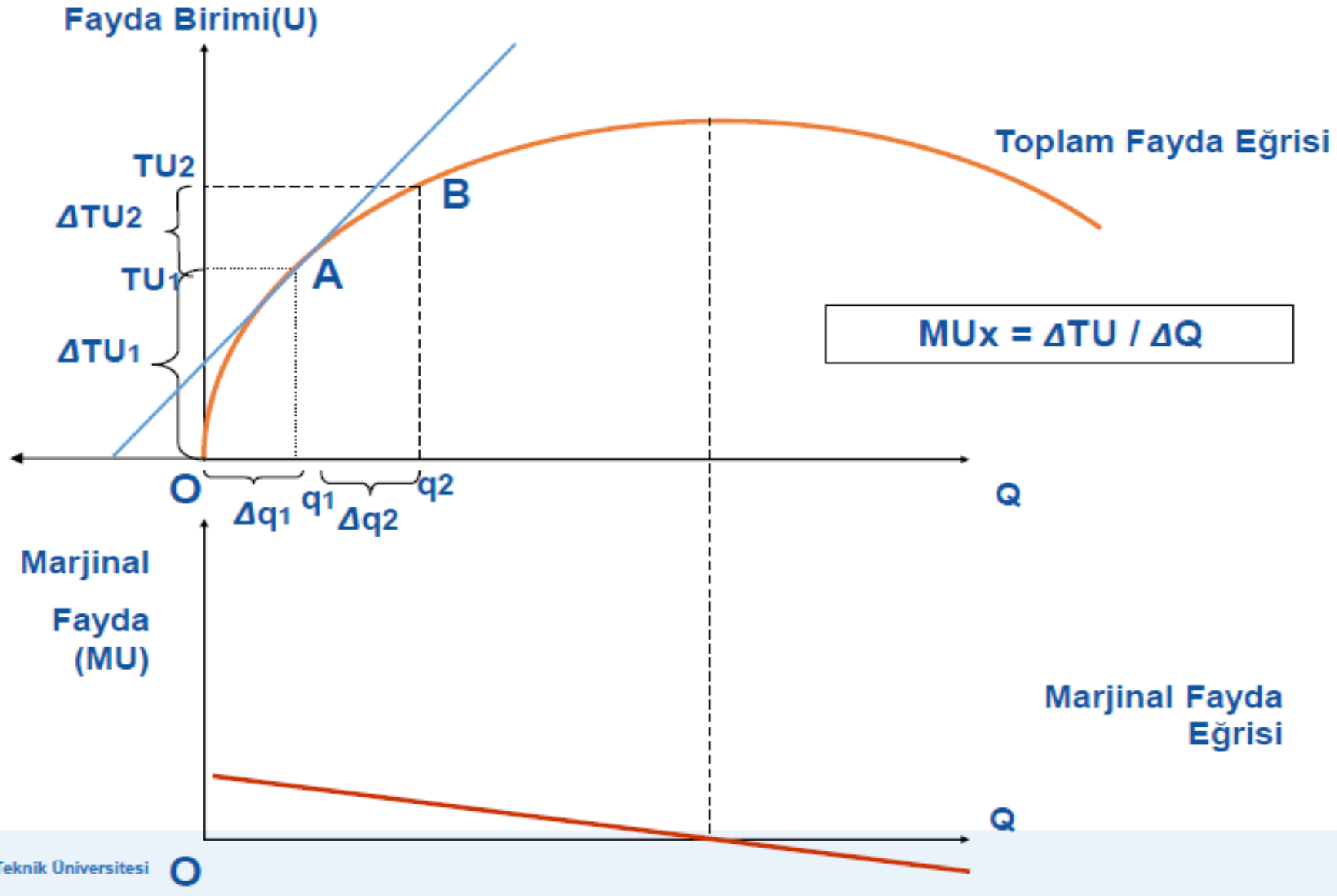
$$U = 40Q - 4Q^2$$

$$MU = \frac{dU}{dQ} = 40 - 8Q = 0$$

$$Q=5 \quad MU=0$$

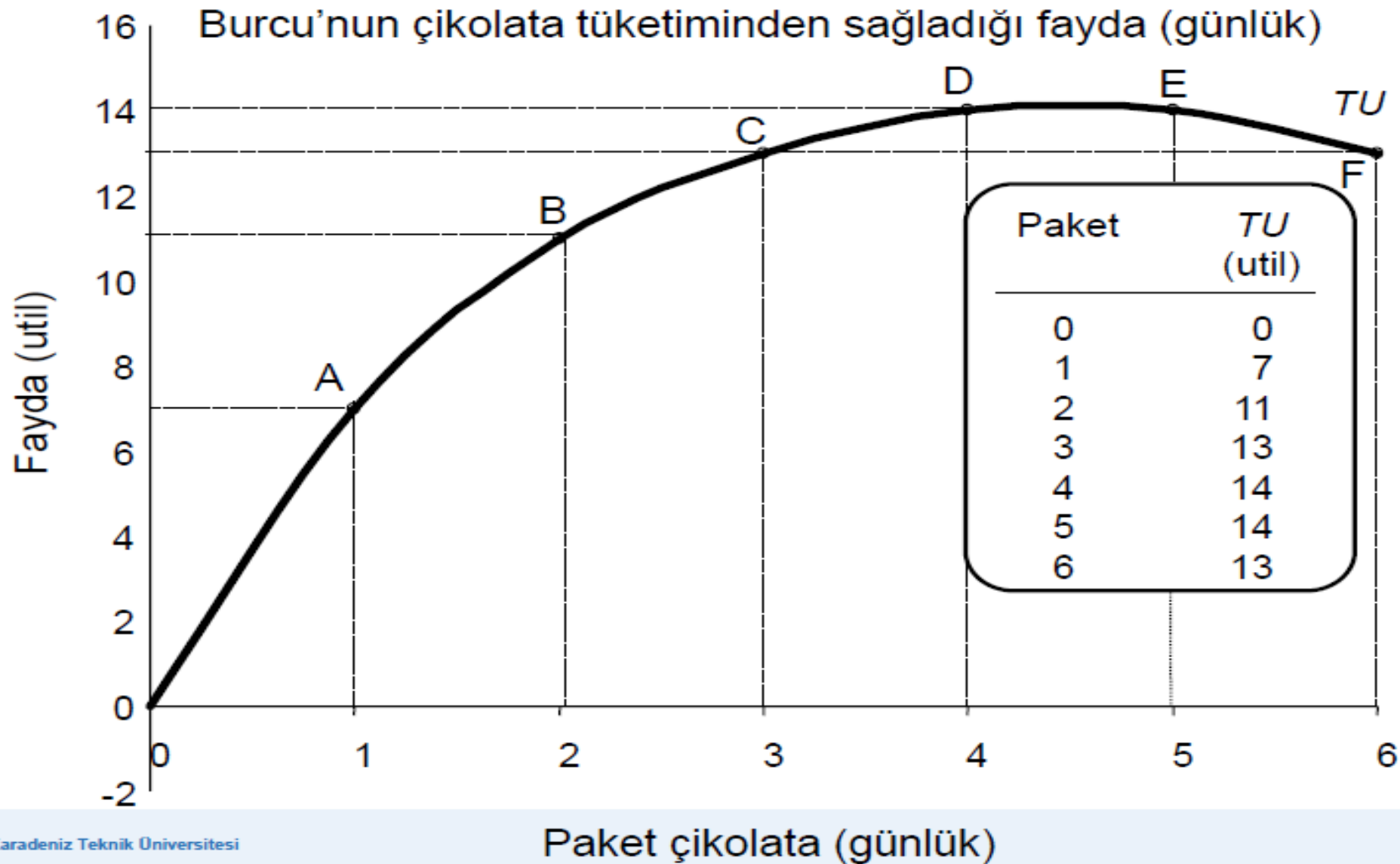
$$U=200-100=100$$

TOPLAM FAYDA - MARJINAL FAYDA

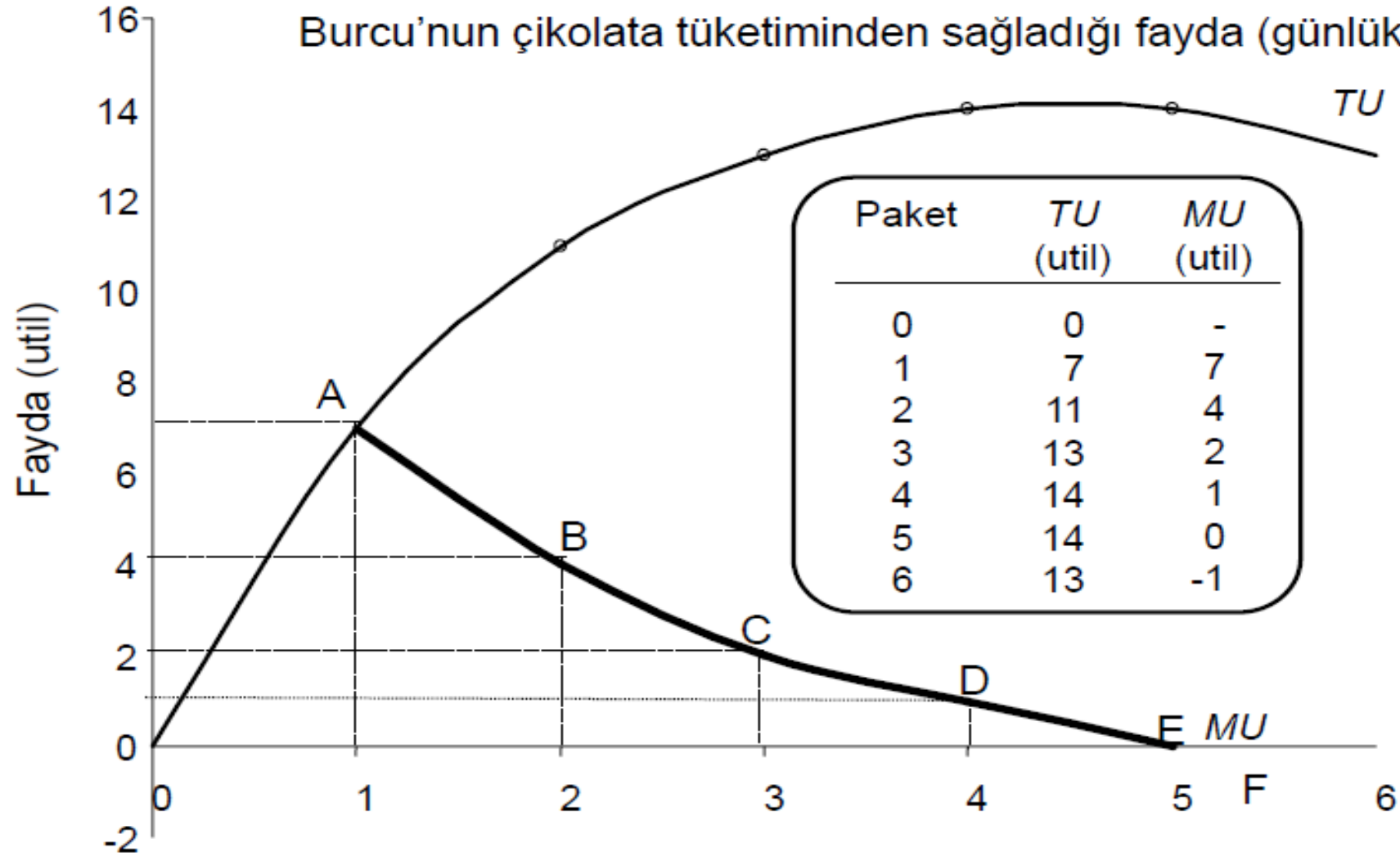
MU
TU'eğrisinin
eğimine
eşittir.

TOPLAM FAYDA

TOPLAM FAYDA - MARJİNAL FAYDA

Burcu'nun çikolata tüketiminden sağladığı fayda (günlük)

TÜKETİCİ DENGESİ = EŞMARJİNAL İLKESİ: Tüketicinin gelirinin tümünü harcayarak faydasını maksimize ettiği (satın alınabilecek en iyi sepeti satın aldığı) duruma gelir

Tüketici dengesini tanımlayan iki koşul:

1 Gelirin tümünün harcanmasıdır

$$m = P_x \cdot q_x + P_y \cdot q_y$$

2 Her mal için harcanan son liralara tüketiciye sağladığı marjinal faydaların eşit olmasıdır.

$$\frac{mu_x}{p_x} = \frac{mu_y}{p_y} = \dots = \frac{mu_n}{p_n}$$

$$\frac{mu_x}{p_x} = \frac{mu_y}{p_y}$$

$$\frac{mu_x}{mu_y} = \frac{p_x}{p_y}$$

TÜKETİCİ DENGESİ

Gelirin tümü
harcandığında her
mal için harcanan son
liraların tüketiciye
sağladığı marjinal
faydaların eşit
olmasıdır.

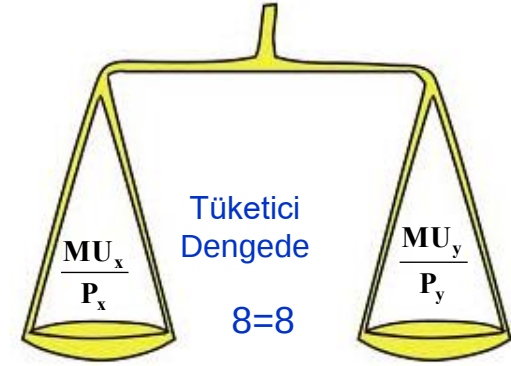
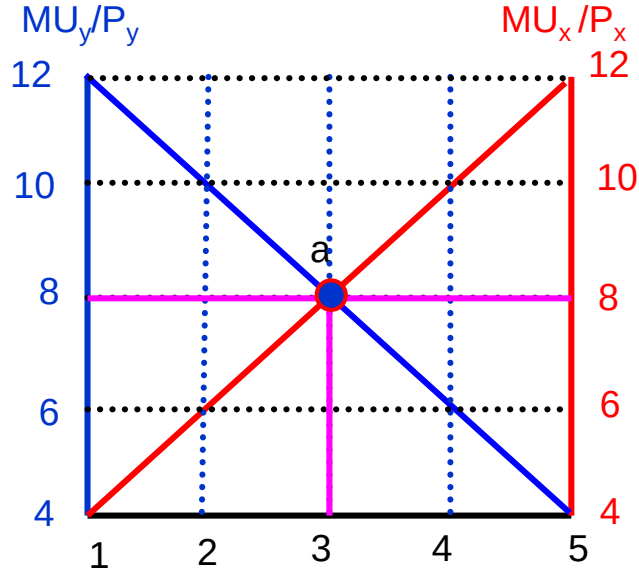
Gelirin tümü
harcandığında her malın
son biriminden elde
edilen marjinal faydalar
arasındaki oranın malların
fiyatları arasındaki orana
eşit olmasıdır.

KARDİNAL ANALİZDE TÜKETİCİ DENGESİ

$$P_y=1 \quad P_x=2 \quad M=9$$

Q	MU_y	MU_x	MU_x/P_x	MU_y/P_y
1	12	24	12	12
2	10	20	10	10
3	8	16	8	8
4	6	12	6	6
5	4	8	4	4

$\frac{MU_y}{P_y}$	=	$\frac{MU_x}{P_x}$	=	$\frac{8}{1}$	=	$\frac{16}{2}$	=	8
--------------------	---	--------------------	---	---------------	---	----------------	---	---

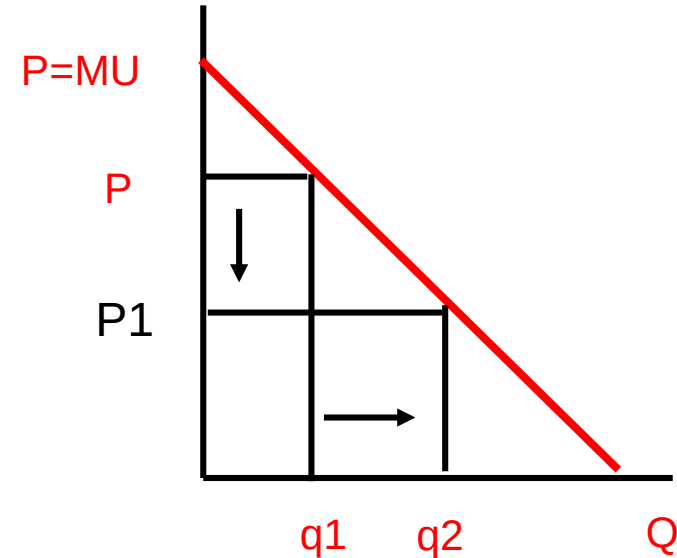
Y ve X malına harcanan her 1 liranın marjinal faydaları eşittir.

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} \quad \text{iken} \quad \frac{MU_x}{P_{x1}} > \frac{MU_y}{P_y}$$

Olursa (örneğin X malının fiyatı düşmüş olsun)

Tüketici daha çok X, daha az Y malı tüketerek tekrardan dengeye yönelecek ve toplam faydasını maksimum yapacak ve dengeye gelecektir. $X \uparrow$ ve $Y \downarrow$

$$\frac{MU_{x1}}{P_{x1}} = \frac{MU_y}{P_y}$$

- Tüketici fiyatı düşen maldan daha fazla alır.
- Gelir ve ikame etkileri nedeniyle

A MALI			B MALI		
Q	TU	MU	Q	TU	MU
0	0	0	0	0	0
1	600	600	1	240	240
2	1000	400	2	360	120
3	1300	300	3	460	100
4	1540	240	4	520	60
5	1590	50	5	570	50
6	1636	46	6	590	20
7	1676	40	7	602	12
8	1708	32	8	610	8
9	1728	20	9	616	6
10	1738	10	10	620	4

Halk Bankası Sınavı-2009 Yandaki tablo bir tüketicinin A ve B malından elde ettiği toplam faydayı göstermektedir. Tüketicinin bu iki mala ayırdığı toplam bütçe 10 TL , A malının fiyatı 2 TL ve B malının fiyatı 1 TL ise tüketiciye fayda maksimizasyonu sağlayan A ve B malı tüketim bileşimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Malı B Malı**
- A) 4 birim 2 birim
 B) 5 birim 0 birim
 C) 3 birim 4 birim
 D) 2 birim 6 birim

$$\frac{MU_A}{P_A} = \frac{MU_B}{P_B} \quad \frac{240}{2} = \frac{120}{1} = 120$$

A) 4 birim 2 birim

$$TU = 1540 + 360 = 1900$$

- E) 1 birim 8 birim

KPSS 2004 A tüketicisi X, Y ve Z malından bir tüketim sepeti oluşturarak dengeye ulaşmıştır. Tüketicinin X ve Y malından elde etmiş olduğu marjinal fayda sırasıyla 14 ve 8 birimdir. Y ve Z malının fiyatı ise sırasıyla 4 ve 8 dir. Buna göre, X malının fiyatı (Px) ve tüketicinin Z malından elde etmiş olduğu marjinal fayda (MUz) kaçtır?

	Px	MUZ
A)	7	16
B)	7	14
C)	4	14
D)	5	10
E)	14	4

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \frac{MU_z}{P_z} \quad P_x = ? \quad 7 \quad P_z = ? \quad 16$$

$$\frac{14}{P_x} = \frac{8}{4} = \frac{MU_z}{8} \quad \text{A) 7 16}$$

Bir malın değerini ne belirler? İnsan hayatı için önemi mi? Maliyeti mi? Az veya çok olması mı?

Mala harcanan insan emeği mi? (Karl Marx) Mala harcanan zaman mı?

Görülmez el mi? (Adam Smith)
kullanım değeri, değişim değeri

Marjinal Faydası mı? Yoksa Toplam Faydası mı?

ARZ ve TALEP mi?(Alfred Marshall)

Değer (Elmas-Su) Paradoksu Avusturya Okulu'nun kurucusu Menger (1871) elmas-su paradoksunu azalan marjinal fayda ile açıklamıştır.

